

რევაზ

მიშველაძე

ჩვეული თხზულებანი

ოცდახუთი ტომიცა

თანამედროვე ქართული ლიტერატურის კლასიკოსის, რუსთაველის პრემიის ლაურეატის, რევაზ მიშველაძის შემოქმედება კარგანანია მსოფლიო ლიტერატურის ორგანულ ნაწილად იქცა.

„საქართველოს მაცნე“ გამოსცემს პროზის დიდოსტატის რევაზ მიშველაძის ჩვეულ თხზულებათა ოცდახუთტომეულს.

მკითხველი ამ ტომების წაკითხვისას ადვილად დარწმუნდება, რომ მწერლის უანრულად უაღრესად მდიდარ ნაწერებში ჩანს არა მარტო საქართველოს პრობლემები, არამედ ქართული სარკმლიდან დანახული მსოფლიოც.

2013

დრამატურგია

ტომი
XVI

გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“

გაისმის ღვთიური საგალობელი.

ქრისტესთვის ხელის შეხებას ვერავინ ბედავს.

მცირე ხნის შემდეგ ქრისტემ გაილიმა. მცირედმორწმუნეთ დაღურსმული ხელისგულები უჩვენა, ნაბიჯი წინ წადგა და თვით შეაგება ხელები მისკენ გამოწვდილ ხელებს.

გალილეველნი მუხლებზე დაეცნენ.

ქრისტე დგას ღვთიური ნათლით მოსილი.

ხელის ნელი მოძრაობით ანიშნა მისი ხილვით გაკვირვებულებს, ფეხზე წამომდგარიყვნენ.

გალილეველნი გამალებულ პირჯვრისწერას მოჰყვნენ.

ქრისტე კი გალიმებული, ულამაზესი, მიმტევებელი და ყველა ადამიანის ცოდვის მტვირთველი ნელ-ნელა ამალდა ცისკენ.

გალილეველნი თანდათან წამოიმართნენ და ზეცისკენ ხელაპყრობილნი შესცქერიან ცათა შინა ამალლებულ უფალს.

ყველას, სცენაზეც და მაყურებელთა დარბაზშიც, ღვთიური შუქი ეღვრება სახეზე.

ფარდა

ამირანი

სცენარი პანტომიმის თეატრისათვის

ამირანი
ჩარლი ჩაპლინი
ნატო
მარსელ მარსო
მიმები

მომხმედი პირნი:

ზღვისპირა პროვინციული ქალაქი.
მეზღვაურები, ყომარბაზები, ბოზები...
მოქალაქენი ერთმანეთში ირევიან.
ზოგი გაზეთებს დაარბენინებს, ზოგი კისერზე მძივივით
ჩამოკიდებულ ხმელ თევზს ყიდის, იქვე ფეხსაცმლის მწმენ-
დავი ჩამუხლულა და თავის საქმეს აკეთებს.
თავის ამფსონებში აქტიურობს მეზღვაურის მაისურიანი
ახალგაზრდა – ამირანი.
სადღაც გემმა მოასაყვირა.
უცებ ყველანი გაირინდნენ.
ტყავისჯუბაჩიან ჩეკისტებს შუაში ჩაყენებული თეთრნიფხ-
ავპერანგოსანი პატიმრები მოჰყავთ.
ნირნამხდარმა მოქალაქეებმა შუაში გაატარეს მკაცრი
„პროცესია“.
ჩაიარეს და ისევ აყაყანდა ქალაქი.
ახალგაზრდები მეზღვაურთა ბადეს ეჭიდებიან (რასაკ-
ვირველია, პანტომიმის ენით).
ამირანი წინა პლანზე ჩანს.
მძიმეა მეთევზეთა ყოფა. ოფლს იწურავენ ბიჭები. მწარეა
მეთევზის ლუკმა.
და ზღვისპირა ქალაქის ამ საერთო-ჩვეულებრივ ორმოტრი-
ალში უეცრად ჩარლი ჩაპლინის რომელიმე ფილმის მელოდია
შემოიჭრება.
მოქალაქენი გაცეცხისგან გაქვავდნენ.
სცენის სიღრმიდან ჩარლი ჩაპლინი შემოდის ავანსცენაზე.
მოდის დიდი მიმი თავისი უკვდავი მანერით. ხელჯოხის
ტრიალით. ქუდის წამდაუნუმ მოხდით ესალმება ყველას.
პანტომიმური გრაციოზულობით ჩარლი ჩაპლინი რამდენ-
იმე ზღაპრულად მიმზიდველ მოძრაობას აკეთებს.
ამირანი ჩარლის სინათლის წრეში შემოდის.
იგი ნანახისგან აღფრთოვანებული, პირდაღებული და გაოგ-
ნებულია.

ამირანი მქუხარე ტაშისცემამ გამოარკვია.

ეს, მადლიერი ზღვისპირელები ჩარლი ჩაპლინს ტაშით აჯილდოებენ.

ამირანიც ტაშს უკრავს.

ჩექმის ყელიდან მიხაკს დააძრობს და უკვდავ მსახიობს გაუნვდის.

ჩარლიმ მიხაკი გამოართვა და მადლობის ნიშნად ქუდი მოუხადა.

ჩარლიმ წარმოდგენა დაამთავრა და ტაშის გრიალში კულისებისკენ მიდის.

ამირანს თავისი შეყვარებული კობტა გოგონა ნატო (რომელიც მუდამ თან ახლავს) საპირისპირო მხარეს ექაჩება, მაგრამ ბიჭს არავის და არაფრის გაგონება არ სურს.

* * *

ნატო და ამირანი სასიყვარულო პანტომიური დუეტი.

მორბიან... ჩერდებიან... ერთმანეთს ეხვევიან...

ლალბობენ...

სცენის სიღრმეში ეკრანის მსგავსი რგოლია.

რგოლში შუქი აინთო.

ნატო და ამირანი წამოწვენენ და ეკრან-რგოლს შესცქერიან.

ეკრან-რგოლში აკაკი ხორავა გამოჩნდა.

ხ ო რ ა ვ ა - ო ტ ე ლ ო: „ჯერ შეიცადეთ! მათქმევინეთ ორიოდ სიტყვა.“

მე ვენეციის სახელმწიფოს გამგებელთათვის გამინევი სამსახური – თვითონც იციან, მაგრამ ამაზედ არას ვამბობ.

თქვენს წერილებში რომ აუნყებთ ამ ბედშავს ამბავს, მიწოდეთ იგი რაცა ვარ მე, ნურც რას დააკლებთ და ნურც რაიმეს დაუმატებთ გაბოროტებით“...

ჩაამთავრებს ხორავა ოტელოს მონოლოგს.

ორივენი მონუსხულივით უსმენენ.

ამირანი ხან ყურებს ხელით დაიცობს, ხან წამოდგება, ხან წამოჯდება. ნატოს რაღაცას უხსნის.

მერე ეკრან-რკალში უშანგი ჩხეიძე გამოჩნდება.

უშანგი ჰამლეტის როლია:

„ყოფნა-არყოფნა საკითხავი აი, ეს არის.“

სულდიდ ქმნილებას რა შეჰფერის? ის რომ იტანჯოს და აიტანოს ჩაგრულ ბედის ნესტრითა გმინვა?

თუ შეებრძოლოს მოზღვავებულ უბედურებას და ამ შებრძოლვით მოსპოს იგი, მოსპოს სიცოცხლე“...

(საჭიროა ამ გენიალური არტისტების იმიტაციური კი არა, ბუნებრივი ჩანაწერები, რაც რადიოს ოქროს ფონდში და ალბათ თეატრალურ მუზეუმშიც იქნება).

ამირანი ისევ მონუსხულივით უსმენს. ვერ ისვენებს, ზოგჯერ ყურებს დაიცობს და ნატოს რაღაცას უხსნის.

ეკრან-რგოლში ახლა ვასო გოძიაშვილი გამოჩნდება თავისი დიდებული ტექსტით და მოძრაობით „ძველი ვოდევილებიდან“.

ნატო და ამირანი ისევ კამათობენ.

წამიც და ამირანი წამოხტა: ოტელოს ხალათი წამოისხა და რგოლ-ეკრანში ჩადგა.

იგი ოტელოს მონოლოგს ასრულებს უხმოდ პანტომიმის ენაზე. ისე რომ კულისებიდან ხორავა-ოტელოს ხმა ისმის.

ეკრან-რგოლს ნატოს გარდა სხვა მაყურებლებიც (გამკვლელები) შემოემატნენ. – დაამთავრა ამირანმა.

ტაში.

ახლა ჰამლეტის ფრაკი მოისხა და უშანგი ჩხეიძეს ბაძავს. ჰამლეტის მონოლოგს ასრულებს უხმოდ, პანტომიმის ენაზე. უშანგი ჩხეიძის ხმა, რასაკვირველია, მოჰყვება.

ისევ ტაში.

ამირანი ტაშმა გაათამამა. ვასო გოძიაშვილის კოსტუმი მოირგო „ძველი ვოდევილებიდან“. ისევე, როგორც ვასო გენიალურად აკეთებდა, გადი-გამოდის სცენაზე „ტროსტი“ და ცნობილ „პარტნოვს“ ასახიერებს. ვასო გოძიაშვილის ხმა, რასაკვირველია, თან ახლავს.

ისევ ტაში.

მაყურებლებს დუმილის ენა მოეწონათ.

* * *

თბილისი.

ამირანის პაპის – ზარდის ქობი.

არღანზე ქეიფობენ.

ზარიძეს ძვირფასი სტუმრები ჰყავს; ვთქვათ, ჟორჟიკა შავგულიძე, გალაკტიონი ან სხვა ვინმე.

კედელზე სტალინის სურათი ჰკიდია.

აქვე არიან ამირანი და ნატოც,

ისინი სტუმრებს ემსახურებიან.

ღვინოს ასხამენ ბოთლებში, თეფშები გააქვთ – შემოაქვთ.

ცეკვა-თამაშია, როგორც ქართველებმა ვიცით.

უცებ სროლის ხმა.

ჭექა-ქუხილი.

ყველანი ფანჯრებს მიანყდნენ.

ავტომატების კანონადა ხან შორიდან ისმის, ხან ახლოდან.

გარეთ რაღაც საშინელება ხდება.

ბაბუა ზარიძემ ქოხში დაჭრილი შემოიყვანა.

ამირანმა კედლიდან სტალინის სურათი ჩამოხსნა, გულზე მიიხუტა და გავიდა.

* * *

ისე თბილისი.

სამოციანი წლების ბოლოა.

კაფე.

ამირანი და მისი მეგობრები სხედან და კამათობენ.

კაფეში მარსელ მარსო გამოჩნდა.

მთელი კაფე ფეხზე წამოდგა და პანტომიმის მსოფლიო მაესტროს მიესალმა.

თვალს არ უჯერებენ.

ნუთუ ეს მართლა მარსელ მარსოა, ნუთუ აუხდათ ოცნება ქართველ მიმებს და თვით პანტომიმის მუზა ენვია თბილისს?

მარსელ მარსომ მასპინძელთა თხოვნით რამდენიმე თავისი კლასიკური ეტიუდი შეასრულა.

უზადოა გენიალური ფრანგი მიმის ხელოვნება.

ამირანმა გაბედა, წამოდგა და თავის მხრივ ერთი პანტომიმური სცენა გაითამაშა.

მარსელ მარსოს მოეწონა ქართველი მიმი.

თამაშდება ერთგვარი დუეტ-შეჯიბრი მარსელ მარსოსა და ამირანს შორის.

უფრო სწორად, მარსელ მარსო ქართველ მიმებს მასტერკლასს უტარებს.

იგი აღფრთოვანებულია ამირანის ხელოვნებით.

ბოლოს მარსელ მარსომ მკლავების საოცარი მოძრაობით „გაფრენის ეტიუდი“ წარმოადგინა.

იგი ისეთი გრაციოზულობით და სიმსუბუქით ამოძრავებს მკლავებს, რომ გეგონებათ, სადაცაა მონყდება იატაკს და ცაში აიჭრებაო.

ახლა ამირანის ჯერია.

მან მკლავები გადააჭდო ერთმანეთს და თავისი ცნობილი „მტრედების ფრენა“ წარმოადგინა.

„ბრავო! ბრავო!“ აღტაცებას ვერ მალავს მარსელ მარსო.

მერე იგი ქართველი ახალგაზრდების შუაში დგება და სურათს იღებენ.

* * *

ამირანის ღარიბული, მინგრეულ-მონგრეული, მაგრამ ბრწყინვალე თეატრი რუსთაველის პროსპექტზე.

თითქოსდა რეპეტიცია მიმდინარეობს.

ამირანი ზის... წამოხტება... მსახიობებს მიზანსცენას უჩვენებს... ისევ ზის... ისევ წამოხტება...

სინათლე ქრება.

...და „ტერენტი გრანელის“ ფინალი!

ამირან უმცროსის დიდებული თამაშით, ქრისტეს გარდამოხსნით და ტერენტის თვითჯვარცმით აღფრთოვანებული მაყურებლის ტაში არ ცხრება.

ისევ ბნელდება.

ახლა „წმინდა გიორგის“ ფინალი თამაშდება.

წმინდა გიორგის და ურჩხულის ორთაბრძოლა.

ტაში... ცრემლები... პირფერის წერა.

მაყურებლის წინაშე დაღლილ მსახიობთა გამოსვლა.

მორიგეობით ხან „ტერენტი გრანელის“ და ხან „წმინდა გიორგის“ მონაწილენი (ეს შეიძლება რეჟისორმა გასტროლების

იმიტაციის ფონზე განასახიეროს. თითქოსდა ტაშის გრიალი სხვადასხვა ქვეყანაში გაისმის სხვადასხვა მაყურებლის წინაშე.

* * *

...და ბოლოს თავის თეატრში თავის სცენაზე ზის 70 წლის მანესტრო – ამირან შალიკაშვილი.

ღვანლმოსილი რეჟისორის იუბილე-ბენეფისია.

იგი თვითონ თამაშობს ნანყვეტებს ნოველებიდან.

აი, „განავადება“.

ამირან შალიკაშვილი მკლავების დანყვეტამდე „მუშაობს“. უზადოა მისი ხელოვნება.

უეცრად გაქვავდება.

ისევ ამოდრავდება. ისევ ზეიმობს ხელოვნება.

აი, სხვა ნოველა.

ამირან შალიკაშვილი (უფროსი) როიალზე უკრავს. ერთვება ამირან შალიკაშვილი (უმცროსის) ვიოლინო.

მამა-შვილის სიმბოლური მუსიკალურ-პანტომიმური ქიდილი აპოგეას აღწევს. უცებ მანესტრო ქვავდება.

შვილი-ვიოლინო შიშით შეჰყურებს.

წამიც და მამა ისევ ამოდრავდა.

ტაში.

მესამე ნოველა.

მამა ამირანმა აინყვიტა. იგი საოცარი სიმსუბუქით, ექსტაზით, თავგანწირვით იბრძვის.

სცენა და მაყურებელი ერთ გამად შენივთდა.

სულშეგუბული შესცქერიან.

თითქოსდა მამა-ამირანის ბოლო გამოსვლაა სცენაზე.

უეცრად მოხუცი მიმი ერთხელ კიდევ, ამჯერად მესამედ გაქვავდა!

მაყურებელმა მესამედ ამოდრავება აღარ აცალა, თორემ ვინ იცის, იქნებ ერთხელ კიდევ დაეძლია ის, რაც ყველა მოკვდავს მხარზე გვაზის და რაიც ჩვენი საბოლოო განაჩენია.

ტაში! ტაში! ტაში!

ფარდა

არ შამიშინლა

რვასურათინი პიესა პანტომიმის თეატრისათვის